

Agnieszka Szewczyk

XV LETNIA SZKOŁA ANDRAGOGÓW I PORADOZNAWCÓW, MIĘDZYGÓRZE, 20-24 MAJA 2013 ROKU

XV spotkanie – transformacja nazwy

W dniach 20-24 maja 2013 roku odbyła się XV edycja Letniej Szkoły Andragogów i Poradodznawców (LSAiP). W tym roku organizatorzy przedsięwzięcia dokonali zmiany nazwy Szkoły, wyłączając z niej słowo „młodych” i uzasadniając to tym, że do Szkoły przyjeżdżają osoby z różnorodnym doświadczeniem naukowo-badawczym oraz w różnym wieku. Miejszem obrad naukowych było malownicze miasteczko Międzygórze, charakteryzujące się niepowtarzalną architekturą. Gospodarzami Szkoły byli: Sekcja Andragogiki Zespołu Pedagogiki Społecznej Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, Akademickie Towarzystwo Andragogiczne, Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Zielonogórskiego, Wydział Nauk Pedagogicznych Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu oraz Wydział Zamiejscowy DSW w Kłodzku, jak również Naukowe Towarzystwo Poradodznawcze. Na warsztaty naukowo-badawcze przybyli zaproszeni profesorowie nauk humanistycznych i społecznych oraz młodzi adepci i nauczyciele akademicy z różnych ośrodków akademickich w kraju. Kierownikiem i opiekunem naukowym Szkoły był, jak co roku, prof. Józef Kargul, a obowiązków sekretarza podjął się mgr Michał Mielczarek.

XV inauguracja LSAiP

Oficjalnego otwarcia XV LSAiP dokonali Kierownik Naukowy Szkoły – prof. zw. dr hab. Józef Kargul (zastępujący nieobecną Dziekan Wydziału Zamiejscowego DSW w Kłodzku – prof. dr hab. Bożenę Wojtasik) oraz Kierownik Zakładu Pedagogiki Społecznej i Poradodznawstwa DSW – prof. dr hab. Elżbieta Siarkiewicz.

Wykład inauguracyjny pt. *Wartości służące pomyślnemu starzeniu się* wygłosiła prof. dr hab. Zofia Szarota z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Zaprezentowała w nim problematykę dotyczącą godnego i aktywnego starzenia się i ukazała ją w dwóch aspektach: 1) jako *senium*, czyli starość niedołączoną, obciążoną patologią oraz 2) jako *senectus*, to jest wiek sędziwy, twórczy, z zachowaniem sił witalnych. W refleksji nad

postrzeganiem wieku podeszłego Profesor porównała starość do „budowli, którą człowiek wznosi przez całe życie”. W wystąpieniu przedstawiła między innymi założenia teorii aktywności jako paradygmatu współczesnej gerontologii, mówiła też o zmianie demograficznej i historycznej refleksji nad „pięknym starzeniem się” (J. Szczepański). Zagadnienie edukacji i starości Pani Profesor przedstawiła w trzech wymiarach geragogiki. Pierwszy wymiar to edukacja w starości, na przykład działalność Uniwersytetów Trzeciego Wieku, Klubów Seniora, Kół Gospodyń Wiejskich itd. Kolejny to edukacja przez starość, charakteryzujący się dialogiem międzypokoleniowym pomiędzy starszym człowiekiem i jego towarzyszem – reprezentantem młodszego pokolenia (mistrz-uczeń). Bez edukacji w starości i przez starość niemożliwe jest przygotowanie się i edukacja do starości – podkreślała prelegentka. Na zakończenie Pani Profesor przedstawiła analizę wyników badań opartych na zbiorowym studium przypadku, których przedmiotem były wartości trzech generacji mieszkających pod jednym dachem i przekaz, dziedziczenie tych wartości.

W części inauguracyjnej wszyscy młodzi adepci nauki oraz goście Szkoły otrzymali najnowszy – 14. tom czasopisma „Dyskursy Młodych Andragogów” pod red. dr Małgorzaty Olejarz.

Inspirujące spotkania autorskie

Zaproszeni badacze, goście i studenci mieli okazję uczestniczyć w spotkaniach autorskich z: prof. zw. dr. hab. Mieczysławem Malewskim (DSW), prof. dr hab. Danutą Urbaniak-Zajac (UŁ), prof. zw. dr. hab. Tadeuszem Aleksandrem (Krakowska Akademia im. A. Frycza Modrzewskiego), red. Wiesławem Gałązką (DSW), prof. dr hab. Elżbietą Siarkiewicz (DSW), prof. Griffith University, Queensland, Stephenem Billettem (Australia) oraz prof. University of Seville, Emilio Lucio-Villegasem (Hiszpania).

Profesor Mieczysław Malewski wygłosił wykład pt. *Dorosłość – kłopotliwa kategoria andragogiki*. Przedstawił analizę pojęcia dorosłości występującego w literaturze przedmiotu oraz pokazał przejście od modernizmu do ponowoczesności, które pociąga za sobą pewne rewizje w obrębie andragogiki. Badacz interesująco opisywał kategorię „dorosłości” oraz aspekty jej przewartościowania. Profesor podał dwa wymiary tej kategorii: opisowy (czym jest dorosłość?) i normatywny (czym powinna być dorosłość i jaki powinien być człowiek dorosły?). Zaprezentował również skalę epistemologiczną, której kluczowe wymiary stanowią stanowiska: realizmu ontologicznego (uświęconego pozytywistyczną doktryną naukowości) i konstruktywistyczne (odrzucające metaforę odzwierciedlenia). Kończąc swoje wystąpienie, prelegent podsumował je następującymi wnioskami: nauka w ponowoczesności to konstrukt kulisty, a jej rozwój linearny odszedł już w niepamięć.

Zagadnień metodologicznych dotyczyło również spotkanie z prof. Danutą Urbaniak-Zajęc. Na wstępie autorka zobrazowała swoją drogę doświadczeń biograficznych związanych z prowadzeniem badań empirycznych, a także z samą metodologią. Poruszyła także problem „niejednorodności stylu myślowego” określającego badania empiryczne w pedagogice. Zdaniem Pani Profesor metodologia pedagogiczna prezentowana w podręcznikach koncentruje się na metodycznym wymiarze badań, organizacji badań, a mniej na samym wymiarze metodologicznym. Popierając swoją wypowiedź, badaczka przywołała artykuł Aleksandra Kamińskiego pt. *Metoda, technika, procedura badawcza w empirycznych badaniach pedagogicznych*, który wprowadził podział między metodą a techniką oraz chciał dokonać porządku terminologicznego. Natomiast Ryszard Wroczyński w owym czasie eksponował wymiar organizacji badań. Autorka podkreślała, że wówczas ramy metodologiczne badań empirycznych były traktowane przez pedagogów jako oczywistość, co wyłączało rozważania na ich temat z zakresu zagadnień stanowiących przedmiot naukowej krytyki. Dlatego też zostały one opracowane na gruncie nauk przyrodniczych, uznawanych wtedy za kwintesencję naukowego poznania. Zatem, jeżeli rozwój pedagogiki miał przebiegać w kierunku jej unaukowień, to dążenie do adaptacji obowiązującego wzoru empirycznego poznawania świata wydawałoby się jak najbardziej zrozumiałe. Aktualnie można byłoby to odnieść do modelu pozytywistycznego, wcześniej do modelu przyrodoznawstwa. Pani Profesor również kluczowo odnosiła się do pojęć naukowych i ich różnorodnych, często używanych znaczeń. Konkludując swoje wystąpienie, prelegentka zakończyła je słowami: „skąd wiemy to, co wiemy i jak można uzasadnić to, co wiemy?”

Komunikat z rozpoznania badawczego dotyczącego doksztalcania i doskonalenia zawodowego kadr w gospodarce narodowej zaprezentował prof. Tadeusz Aleksander.

Omawiając działalność sprywatyzowanych zakładów pracy, podkreślał, że nadano im nowy kształt doskonalenia i doksztalcania zawodowego. Pomimo potężnych przemian, jakie nastąpiły w tych badanych przedsiębiorstwach (produkcyjnych, usługowych, urzędach państwowych), nie doszło do likwidacji ośrodków doksztalcania i doskonalenia zawodowego. Zdaniem Profesora dzisiejsze zakłady pracy są nadal instytucjami intensywnego, gruntownego oraz specjalistycznego kształcenia i doskonalenia pracowników, w przeciwieństwie do wielu szkół wyższych, które – z obiektywnych przyczyn – często tego nie robią.

Podczas Letniej Szkoły nie mogło zabraknąć wystąpienia dr Małgorzaty Olejarz – redaktor naczelnej czasopisma „Dyskursy Młodych Andragogów”, która opowiedziała uczestnikom Szkoły o jego historii oraz nowych procedurach działania czasopisma i kryteriach przyjmowania tekstów do publikacji.

Redaktor Wiesław Gałązka w trakcie spotkania autorskiego przedstawił problematykę *public relations* w ramach projektu „Prawdziwy PR”, realizowanego pod patronatem

Polskiego Stowarzyszenia PR. Autor określił elementy wizerunku, jego rolę, i kryteria. Kreowanie własnego portretu porównał do „tuningowania osobowości”, uzasadniając, że dobra opinia i reputacja niestety nie są wartościami trwałymi. Nieprzemysłane działania i nierozważne decyzje mogą skutecznie je zniszczyć lub w dużym stopniu nadwyrężyć. Reasumując swoją wypowiedź, Redaktor podkreślał, że wizerunek, reputację należy nieustannie pielęgnować, a także świadomie kreować oraz potwierdzać czynami.

Profesor Elżbieta Siarkiewicz podzieliła się swoimi refleksjami dotyczącymi poradnictwa performatywnego. Na wstępie Profesor uzasadniła tytuł swojego wystąpienia i zastosowanie w nim słów „wypowiedzi performatywne”, powołując się na Johna L. Austina. Prelegentka argumentowała, że pomimo iż słowa brzmią „nieurokliwe”, to performatywna funkcja języka ma wielkie znaczenie i badana jest na wielu płaszczyznach. Poprzez słowa i poprzez język tworzona jest poradnicza praktyka. Autorka na podstawie analizy tekstów przytaczała wiele ciekawych przykładów, odkrywając przedmiot swoich badań oraz zainteresowań. Wskazywała też na wagę oraz rolę wypowiedzi i słów w praktyce poradniczej, uzasadniając, że rozpoznanie ich być może przyczyni się do identyfikacji szerszych reguł. Zaprezentowany również został aspekt teorii i praktyki w planowanych badaniach naukowych.

Ostatnie spotkanie autorskie odbyło się z udziałem zaproszonych gości zagranicznych. Jako pierwszy wystąpił Profesor Stephen Billett z Australii, który wygłosił wykład pt. *Uczenie się przez całe życie zawodowe: relacyjna współzależność między sprawczością jednostki a sprawczością społeczeństwa*. Prelegent przedstawił relacje pomiędzy mentorem a pracownikiem na stanowisku pracy. Autor zaprezentował wiele inspirujących zagadnień dotyczących uczenia się przez całe życie, rozważając socjogenezę i przekształcenia praktyki zawodowej na podstawie S. Billetta oraz inne powiązane ze sobą źródła rozwoju.

Kolejnym gościem był Profesor Emilio Lucio-Villegasem z Hiszpanii. Przedstawił on główne koncepcje edukacji dorosłych na podstawie przemysłów Paula Freire’go, działacza społecznego i kulturowego. Opierając się na teorii P. Freire’go, wyróżnił jej kluczowe elementy oraz zaprezentował swoje zastrzeżenia co do proponowanych idei. Profesor podkreślił jednak, że dzieło P. Freire’go stanowi imponujący przykład radykalnej, powszechnej edukacji dorosłych, trendu edukacyjnego, stanowiącego walkę o sprawiedliwość społeczną.

Kształcące wystąpienia i gry symulacyjne

Tradycyjnie, w ramach Letniej Szkoły Andragogów i Poradzoznawców, uczestnicy mieli okazję wysłuchać wielu wystąpień pokazujących problemy badawcze, którymi zajmują

się aktualnie młodzi adepci nauki. Tematyka tych wystąpień dotyczyła różnorodnych obszarów problematycznych. Prelegentka mgr Alicja Szostkiewicz (UMK) wygłosiła wystąpienie: *Uwarunkowania całościowej aktywności edukacyjnej osób w średniej dorosłości*, mgr Agnieszka Dragon (DSW) – *Mediacja jako profesjonalne działanie i interakcja międzyludzka w ocenie jej uczestników*, dr Joanna Kłodkowska (DSW) – *Uczenie się radzenia sobie ze zmianami w organizacji OHP*, dr Alicja Czerkawska (DSW) – *Obraz człowieka i świata w perspektywie egzystencjalnej – konsekwencje dla poradnictwa*, mgr Dorota Ejneberg (DSW) – *Doświadczenie bezdomności – perspektywa pracownika socjalnego*, mgr Agnieszka Szewczyk (DSW) – *Pracownik socjalny jako refleksyjny praktyk, czyli rozważania o różnorodnych sytuacjach poradniczych*, dr Magdalena Sasin (UŁ) – *Motywacje studentów korzystających z międzynarodowego programu wymiany Erasmus a efekty ich kształcenia za granicą*, mgr Ewa Kurek (UW) – *Doradztwo – odpowiedź na niepewność, potrzeba czy moda?*, dr Daria Zielińska-Pękał (UZ) – *Dylematy w prowadzeniu badań uczestniczących*, dr Beata Jakimiuk (KUL) – *Model kompetencji doradcy zawodowego wciąż otwartym problemem badawczym*, dr Monika Sulik (UŚ) – *Niecodzienna biografia Syzyfki książkożerczyni*, dr Marcin Szumigraj (UZ) – *Lubuszenie 2012 w świetle badań – zasoby i deficyty*.

Stały punkt programu Szkoły od lat stanowi również gra symulacyjna przygotowywana i prowadzona przez prof. Józefa Kargula. W tym roku uczestnicy stanęli przed dwoma wyzwaniem. W pierwszym dniu młodzi badacze otrzymali krótki tekst zatytułowany *Kierunki wychowania w demokratycznym społeczeństwie* i mieli za zadanie wyszukać jego niedoskonałości oraz wykazać się własną inwencją twórczą co do jego brzmienia. Trzeciego dnia Szkoły uczestnicy przyjęli na siebie role członków zespołu redakcyjnego czasopisma naukowego i poddali zaproponowany kolejny artykuł analizie kwalifikującej go (bądź nie) do druku. Ćwiczenia te pozwoliły zapoznać się z warunkami i kryteriami, jakie powinny spełniać teksty o charakterze naukowym.

Zakończenie

Pielęgnując tradycję wyjazdów studyjnych do placówek podejmujących działania na rzecz edukacji dorosłych w krajach sąsiednich, uczestnicy XV Letniej Szkoły udali się na Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu w Ostrawie w Czechach. Celem tej inicjatywy było zapoznanie młodych naukowców z Polski z zagranicznymi koncepcjami edukacji dorosłych i andragogiki. Poprzez wymianę doświadczeń z naszymi sąsiadami uczestnicy mieli możliwość zarówno porównania edukacji dorosłych z własną praktyką, jak i szerszego spektrum spojrzenia na działalność w tym zakresie.

Konkludując, można stwierdzić, że to wszystko, co tworzy wyjątkową atmosferę Letniej Szkoły Andragogów i Poradzoznawców, to przede wszystkim twórcze dyskusje,

inspirujące sugestie, wymiana myśli i doświadczeń pomiędzy badaczami, swobodne spotkania i rozmowy międzypokoleniowe. To właśnie sprawia, że jest ona jedną z ciekawszych Letnich Szkół, która przyciąga rokrocznie dużą grupę zainteresowanych nią młodych, i nie tylko młodych, andragogów i poradodawców.